

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

45

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-64-8

BRNO 2004

3001-

9395458

PŘEHLED VÝZKUMŮ 45

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz
- Odpovědný redaktor: doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
- Redakce a příprava pro tisk: Ing. Petr Škrdla, PhD., Mgr. Balázs Komoróczy, PhDr. Lubomír Šebela, CSc.,
PhDr. Rudolf Procházka, CSc., PhDr. Jiří Doležel, Dana Gregorová, Alice Del
Maschio
- Na titulním listě: Jeskyně Švédův stůl. Foto Jiří A. Svoboda
- Tisk: Bekros
- Náklad: 400 ks

© 2004 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

MIKULČICE (okr. Hodonín)

„Trapíkov“. Střední doba hradištní. Sídliště. Zjišťovací výzkum.

Ve dnech 23.6. až 15.10.2003 prováděl Archeologický ústav AV ČR Brno, pracoviště Mikulčice, zjišťovací archeologický výzkum raně středověkého sídliště v trati „Trapíkov“, vzdáleného cca 1 km SZ od velkomoravského hradu na „Valech“. Cílem výzkumu bylo upřesnění rozsahu a struktury sídliště, narušeného v letech 1989 a 1998 výkopy pro telefonní kabel (Poláček 2001), stejně jako poznání geomorfologické situace tohoto sídlištního areálu. Výzkum proběhl formou tří na sebe kolmých, 2 m širokých sond v zatavněné části písčité duny „Trapíkov“. Takto byl prozkoumán obvod plochy 30 x 50 m, geofyzikálně proměřené v roce 1999 (Dostál, Hašek, Tomešek 2000). Větší část sledovaného prostoru byla porušena starší orbou a dřívějším skladováním syntetických hnojiv, a to místy až do podloží. Půdní profil tvořil písčitohlinitý sediment o mocnosti 25 až 60 cm, který přecházel vesměs plynule do písčitého podloží. Na severní straně zkoumaného prostoru byl jednou ze sond zachycen okraj písčité duny, za nímž pokračovaly v celém sledovaném profilu (tj. do hl. cca 90 cm) písčitojilovité povodňové hlíny. Přechod vátých písků do povodňových hlín byl pozvolný, jasnou hranicí mezi oběma sedimenty ani linií „břehu“ případného ostrova se nepodařilo určit. V nejsevernější části sondy byl vyhlouben výkop, kterým byla v hloubce cca 2 m dosažena hranice mezi povodňovými hlínami a písčitými štěrkopisky (zhruba v úrovni hladiny podzemní vody).

Výzkumem jižní části sledované plochy byly zjištěny zahloubené objekty a hroby středohradištního stáří: tři lehce do terénu zahloubené chaty s pozůstatky kamenného krbu nebo hlíněného pekáče v rohu, několik mělkých jam s nevýraznou výplní a chudým náleзовým materiálem a konečně čtyři kostrové hroby. Mladšímu období, tj. vrcholnému středověku až novověku, patřil patrně zahloubený objekt čtvercového půdorysu se stopami výdřevy, jehož funkce zůstává nejasná. Nálezy jsou početně chudé; tvoří je převážně mladší velkomoravská keramika, několik železných předmětů (hroty šípů, hřeby, nože, kosa, kování vědra), několik přeslenů, brousek, fragmenty žernovů a pražnic, nepočetný osteologický zvířecí a botanický materiál. Hrobový náleзовý materiál představují fragment bronzové náušnice a skleněné, vesměs příčně členěné korály. O pravěkém osídlení polohy svědčí nepočetné atypické zlomky keramiky a štípaná industrie.

Veškeré archeologickým výzkumem zjištěné doklady osídlení se soustředily na písčité duně (vymezení duny „Trapíkov“ viz Havlíček, Poláček, Vachek 2003, Abb. 11). Jde o sídliště z pokročilé fáze středohradištního období, nejspíše z 2. poloviny 9., případně 1. poloviny 10. století. Svědectvím zániku by mohly být nálezy dvou šipek rombického tvaru. Závěrečné fázi osídlení patří patrně i zjištěné hroby. Odlišné sociální postavení sídliště ve srovnání s hradem na „Valech“ se projevuje jak v náleзовém fondu, tak zejména v typu obytných objektů. Jde o zahloubená obydlí s topeništěm v rohu („zemnice“, „polozemnice“), jaká v typické podobě z areálu vlastního centra neznáme (Poláček 2001). Je pravděpodobné, že sídliště na Trapíkově patří již k hospodářskému zázemí centra. Z metodického hlediska je nutné dodat, že výsledky geofyzikálního měření

nepřispěly k identifikaci žádného z později archeologicky zjištěných objektů. Zvolená metoda DEMP není pro zjištění podobných sídlištních struktur na písčitých dunách patrně vhodná.

Lumír Poláček, Radovan Rutar, AÚ AV ČR Brno

Literatura

- Dostál, P., Hašek, V., Tomešek, J. 2000: Zpráva o archeogeofyzikální prospekci na akci Mikulčice, okr. Hodonín – boční ramena řeky Moravy. Archiv AÚ AV ČR Brno, pracoviště Mikulčice.
- Havlíček, P., Poláček, L., Vachek, M. 2003: Geologische Situation im Bereich des Burgwalls von Mikulčice. In: Poláček, L. (Hrsg.): Studien zum Burgwall von Mikulčice V. Brno, 11-38.
- Poláček, L. 2001: Mikulčice a mikulčický výzkum v roce 2001. Archeologické rozhledy 53, 361-372.

Resumé

Mikulčice (Bez. Hodonín), „Trapíkov“. Mittlere Burwallzeit, Siedlung, Sondagegrabung.

MIKULOV (okr. Břeclav)

Ulice Nádražní. Středověk, novověk. Záchranný výzkum.

V září 2003 proběhl záchranný archeologický výzkum na katastrálním území Mikulova (parc. č. 1950), v prostoru mezi ulicemi Nádražní a Republikánské obrany.

Po demolici bývalého statku a odbagrování svrchní vrstvy o mocnosti 0,5-1,5 m byla na ploše sesbírána řada zlomků keramiky, která se časově hlásí do období pozdního středověku až novověku. Ty pocházely z bagrováním narušené kulturní vrstvy.

Po výkopu základové rýhy při stěně stávajícího polyfunkčního domu o hloubce 1,5 m se ukázalo, že pod kulturní vrstvou se nacházel horizont kompaktní černé humusovité hlíny o síle 0,4-0,5 m. Vzhledem k tomu, že tato uloženina pokračovala hlouběji, než dosáhl samotný výkop, nepodařilo se zjistit její celkovou mocnost. V této vrstvě, kterou lze považovat za holocenní půdní typ, nebyly zachyceny žádné nálezy. Její povrch je možno pokládat za původní pochůznou úroveň ještě v období středověku. Doklady o starším osídlení nebyly nalezeny.

Petr Kubín, RM Mikulov

Resumé

Mikulov (Bez. Břeclav), Nádražní Str. Spätmittelalter. Neuzeit. Rettungsgrabung.

MILENOV (okr. Přerov)

„Karbel“, pravěk-novověk ?. Sídliště. Záchranný výzkum.

V létě 2003 byl proveden archeologický dohled a následně záchranný archeologický výzkum na trase budoucí dálnice D47. Lokalita se nachází cca 5 km na západ od Hranic (okr. Přerov) na mírném svahu orientovaném S-J u úpatí Odereských vrchů s nadmořskou výškou 332,00-338,00 m. Ze západu obtéká lokalitu potok Žabník.

Lokalita je identifikována na mapě ZM ČR 1 : 10 000, mapový list 25-11-25; v souřadnicích Z sekční čára : J sekční čára – 349 mm : 362 mm, 348 mm : 374 mm, 358 mm : 380 mm, 371 mm : 380; mapový list 25-11-20 s těmito koordináty – 359 mm : 0 mm, 373 mm : 0 mm, 379 mm : 2 mm, 372 mm : 6 mm.

Na skryté ploše bylo objeveno 8 objektů s pravidelnými oválnými půdorysy a mísovými profily. Většina objektů se vyskytovala v jihozápadní části plochy u potoka, jeden objekt (pozůstatky ohniště) byl nalezen ve střední části výzkumu.

Vzhledem k absenci datovatelných nálezů lokalitu rámcově datujeme do pravěku až novověku.

„Podsedeck“. Pravěk – novověk ?. Sídliště. Záchranný výzkum.

Při výstavbě budoucí dálnice D47 byla r. 2002 zkoumána lokalita Milenov „Podsedeck“ (Z6). Lokalita se nachází cca 5 km na západ od Hranic (okr. Přerov) na mírném S-J orientovaném svahu u úpatí Oderských vrchů v nadmořské výšce 336,00-342,00 m. Plochu výzkumu o rozloze cca 0,8 ha a je možno identifikovat na mapě ZM ČR 1:10 000, list 25-11-25 v souřadnicích Z sekční čára : J sekční čára – 393 mm : 11 mm, 391 mm : 17 mm, 404 mm : 22 mm, 406 mm : 15 mm.

Na celém prostoru skrývky byly objeveny a prozkoumány dva sídlištní objekty. První jáma pravidelného kruhového půdorysu měla v průměru 1,3 m a hloubku 0,44 m. Druhý objekt s rozměry 3,25 m x 1,6 m x 0,22 m a orientací S-J měl nepravidelný oválný půdorys rozšiřující se směrem k severu, pravidelné stěny a zvlněné dno.

Absence archeologických artefaktů v obou zkoumaných objektech je nedovolila zařadit ke konkrétní kultuře nebo časovému období.

Arkadiusz Tajer, AC Olomouc

Resumé

Milenov (Bez. Přerov), „Karbel“. Urzeit – Neuzeit ?. Siedlung. Rettungsgrabung.

Milenov (Bez. Přerov). „Podsedeck“. Urzeit – Neuzeit ?. Siedlung. Rettungsgrabung.

MODŘICE, (okr. Brno-venkov)

Benešova ulice, č.p. 165, parc.č. 12, 13

Místo nálezů je součástí historického jádra města. Nachází se na jeho západním okraji při komunikaci směrem k obci Moravany. V základové rýze stavby rodinného domu při uliční čáře byla nad černozemní půdou dokumentována a vzorkována sídlištní vrstva s keramikou 14. století. Nález má značný význam pro vymezení rozsahu zdejšího středověkého osídlení. Výkop pro bazén na hlouběji ležící parcele č. 13 nenarušil archeologické situace.

Masarykova ulice, č.p. 131, parc.č. 682

Naleziště se nachází blíže na severního okraji historického jádra města při komunikaci k Brnu a Komárovi. V letech 2002

a 2003 proběhl ve dvou etapách na staveništi firmy Steripak a rodinného domku majitele záchranný výzkum, spočívající v dokumentaci situací narušených základovými rýhami. V zadní části parcely byly dokumentovány ojedinělé pravěké jámy. Osídlení v přední části plochy při uliční čáře počíná až vrstvou z 16. století. Toto zjištění je v souladu s historickými prameny dosvědčujícími výstavbu „Nové“ ulice až v renesanci. Pravěké osídlení může souviset s polykulturním sídlištem, které bylo zjištěno v zahradách domů na protější, tedy východní straně ulice.

Rudolf Procházka, Archaiia Brno, o.p.s.

Resumé

Modřice (Bez. Brno-venkov). Benešova Strasse N. 165. Spätmittelalter. Siedlungsschicht. Rettungsgrabung.

Modřice (Bez. Brno-venkov). Masaryk Strasse N. 131. Frühe Neuzeit. Siedlungsschicht. Rettungsgrabung.

MODŘICE (okr. Brno-venkov)

„Sádky“. Středověk. Mladší d. hradištní. Pohřebiště. Záchranný výzkum.

Parc. č. 1536/2, 1536/14, 1536/15. ZM ČSSR 1:10 000 list 24-34-15, koordináty Z : J s. č. (36 : 265, 33 : 237, 40 : 240, 40 : 265).

Při výstavbě skladového areálu v Modřicích byly v roce 2003 zachyceny při J okraji staveniště, a to v návaznosti na plochu zkoumanou v roce 1997 A. Matějčkovou, fragmenty dvou hrobů z mladší doby hradištní (11.-12. stol. n. l.).

K.806 – kostrový hrob. Zbytky kosterních ostatků byly nalezeny v malém zbytku hrobové jámy, která byla porušena staršími výkopovými pracemi. Kostra se nacházela 125 cm od povrchu. Inventář: žádný.

K.807 – kostrový hrob s kostrou uloženou v natažené poloze s hlavou k SZ, zachovaná lebka a části horních končetin. Zbytky kosterních ostatků byly nalezeny v malém zbytku hrobové jámy, která byla porušena staršími výkopovými pracemi. Kostra se nacházela 125 cm od povrchu. Inventář: žádný.

Petr Kos, ÚAPP Brno

Resumé

Modřice (Bez. Brno-venkov), „Sádky“. Gräberfeld. Hochmittelalter (11.-12. Jh.). Rettungsgrabung.

MORAVSKÝ KRUMLOV (okr. Znojmo)

Kláštevní náměstí. Středověk. Augustiniánský, paulánský klášter, město. Záchranný výzkum.

V září – listopadu 2003 byl prováděn archeologický dohled a následný záchranný archeologický výzkum v rámci předlažby zadního nádvoří a rekonstrukce kanalizace současné budovy Městského úřadu v budově bývalého kláštera. Areál nádvoří byl součástí kláštera založeného r. 1354 Čeňkem z Lipé a osazeného řádem augustiniánů eremitů, po krátkém piaristickém intermezzu r. 1658 předaného paulá-